

לפני הבוררים:

השופטת בדימוס נחמה מוניץ

רשם האגודות השיתופיות בדימוס עו"ד אורי זליגמן

פסק בוררותבעניין:התובע:

גבריאל שוורצמן

ע"י בייכ עוה"ד דקל מנחמי מ.ר. 66783 ואח'

מקיבוץ אפיקים ת.ד. 302 מיקוד 151480

טלפון: 04-6736512; פקס: 04-6736511

דוא"ל: info@shurim.com (להלן: "התובע")

-נגד-

הנתבע:

קיבוץ עין גב אגש"ה בע"מ 7-000209-57

ע"י בייכ עוה"ד יוסי משיח מ.ר. 10469 ואח'

מרח' זיבוטינסקי 7 מגדל אביב קומה 54 רמת גן 52520

טל: 03-6100705; פקס: 03-6127500;

דוא"ל: info@shurim.com (להלן: "קיבוץ")1. מבוא:

עסקינן בסכסוך כספי בין עוזב קיבוץ שהוצא מהקיבוץ, לבין הקיבוץ, המורכב משלוש סוגיות, כדלקמן:

א. תשלום בגין נכס - בית המגורים;

ב. ותק לנושא הפנסיה;

ג. תשלומים להם טוען התובע בגין פירות נכסים;

2. עיקרי טענות התובע בתמצית:

התשלום בגין הנכס- בית המגורים

א. התובע היה חבר קיבוץ במשך כ-37 שנה, במהלכן העביר את כל הכנסותיו לקיבוץ, ופעל במשך שנים בוועדות השונות של הקיבוץ. בשנת 2007, בעודו חבר קיבוץ, נעשה דיווח בהליך הפרוגרמות לרשות מקרקעי ישראל לצורך השיוך. הסכמותיו מבוססות על הוראות מועצת מקרקעי ישראל, שלכל הפחות יקבלו את ערך בית המגורים, כפי שיכול היה למכור אותו בשוק החופשי, וכפי שהקיבוץ עצמו יוכל לקבל תמורת הנכס.

- ב. התובע טוען, כי הציג בפני השמאי אשר מונה על ידי הבוררים, הסכמי מכר מהתקופה הנדונה. בהסכמים אלה, יש משום הוכחה שנמכרו נכסים בעמק הירדן בערך דירות של כמיליון וחצי שקלים חדשים, כשהשמאות, לדבריו, היא 1,690,000 ₪ (מיליון שש מאות ותשעים אלף שקלים חדשים). לדבריו, האגודה לא הציגה ולו מסמך אחד, מהמסמכים אותם ביקש לקבל במסגרת ההליך.
- ג. השמאי, למרות החלטת הבוררים, הגיע לקיבוץ שלא בתיאום עם הצדדים. לכן, לא היה נציג מטעמו בעת הסיור בנכס. בזמן חקירת השמאי, הבוררים לא התירו לבא כוחו להציג מסמכים.

ותק לנושא הפנסיה

- ד. התובע, התקבל לחברות בקיבוץ מפלסים ביולי 1979, בהמשך ולבקשת הקיבוץ, עברה המשפחה לקיבוץ עין גב, עד אשר גורש בבושת פנים מביתו. הקיבוץ טיפל מול קיבוץ מפלסים בנושא הוותק, ולקח לעצמו את הזכויות של התובע. במסמכים שהעביר הקיבוץ לתק"מ בשנת 2016, שלח לו מנהל הקהילה דאז, מר גור מלמד, מסמך אשר נחזה להיות ריכוז דמי העזיבה שלו. בשנת 2015 עלה, לדבריו, שהקיבוץ מסר לתק"מ את שנת 1979 כשנת תחילת הוותק לצורך החישוב (נספח 5 לתצהיר התובע).
- ה. לדברי התובע, פנסיית המטרה בקיבוץ בשנת 2010 הייתה 6,000 ₪ לחודש. לדבריו, הוא לא צבר קרן פנסיה משל עצמו, ואת כל שנות עבודתו השקיע בקיבוץ. בנושא הפנסיה, האגודה נמנעה מהצגת כל מסמך בנושא.

תשלומים בגין פירות הנכסים

- ו. בשנת 2010, התקבלה החלטה לפדיון פירות הנכסים. בעמוד 38 לחוברת השינוי של הקיבוץ הוסבר כי, מדובר ביצירת זכויות מוגדרות לחברי הקיבוץ בפירות נכסי הקיבוץ, וכי יש בכך משום מהלך משלים להכנסה מעבודה לחברים – ראה סעיף 1, מטרות ההסדר וסעיפיו, לרבות הורשה של הזכות (נספח 6 לתצהירו שך התובע), לפיו חלקו עמד על סך של 148,415 ₪. לדבריו, קיבל את חלקו עבור שנת 2014 בסך 16,274 ₪, והקיבוץ חייב לו כ- 90 אלף ₪, ואף למעלה מזה.
- ז. בתצהירו קבע בסעיף 3 ג':

"... אני נותן הסכמתי כי הצגת אישורי העברה של כספי חלוקה שנתיים מידי הקיבוץ, יהיו מקובלים עלי, כאשר נקבע בהסדר 2010 שהיתרה תהיה טובה אף להורשה- מכאן שבסילוק שלי מהבית שלי, שישלמו לי לכול הפחות בעבור רכיב תביעה זה את היתרה..."

3. עיקרי טענות הנתבע, קיבוץ עין גב, בהתמצית:

כללי:

א. בני הזוג שוורצמן הצטרפו לקיבוץ עין גב וחתמו על הסכם הצטרפות ביום 25.01.1993. בשנת 2014, החליטו בני הזוג לצאת לחופשה מן הקיבוץ, כשבתום החופשה, הודיעה הגב' שוורצמן על עזיבת הקיבוץ. שש שנים נעדר התובע מהקיבוץ, ועבד כעובד חוץ. בסוף שנת 2020, החליטה אסיפת הקיבוץ על הפסקת חברותו, וזאת לאחר שנתיים של חופשה, ועוד 4 שנים של חיי משפחה ועבודה מחוץ לקיבוץ.

תשלום בגין הנכס- בית המגורים

ב. הקיבוץ רשאי, לפי כללי העזיבה, לנכות את שווי נכסי החבר משווי דמי העזיבה אשר מגיעים לחבר (תקנות האגודות השיתופיות ושיוך הדירה בקיבוץ מתחדש) תשס"ו 2005 סעיף 5:

"הקיבוץ ישייך דירות לחבריו על חשבון דמי העזיבה המגיעים לחבר, בהתאם להסדרים שיקבע הקיבוץ בתקנונו ובהתאם לדין כפי שהיה מזמן לזמן"

ג. הקיבוץ הפנה בנושא זה לסעיף 77 (ה) וסעיף 44 (ו) (א) (3) לתקנון הקיבוץ.

ד. כמו כן נקבע בתקנון הקיבוץ, כי בהסדר שיוך בתי מגורים נלקחו בחשבון שנות הוותק המצטברות של יחידי בית אב, כאשר הוא מוכפל בערך שנות וותק. מקסימום 20 שנה ליחיד ו-40 שנה לזוג.

ה. לתובע היו 21.85, שנות וותק. המקסימום האפשרי, הינו וותק של 20 שנה, ולפיכך ערך הדירה הוא 179,215 ₪. התוספת 148,415 ₪ (פירות נכסים). סה"כ נכסי התובע 327,630 ₪.

ו. לתגובתו והערותיו של ב"כ התובע והצעותיו לאחר קבלת חוות דעת השמאי, השיב ב"כ הנתבע וטען:

"אינני רואה מקום לכל הכבוד לזו שיח חד צדדי הנוקט בידי חברי עורך הדין דקל מנחמי ב"כ של שוורצמן. מידע שימושי, שמועות על עסקאות אף אם היו מלויים בתצהיר ובהעתיקי הסכמים אוטנטיים, אין בהן ממש. הבוררים מינו שמאי.

זה בחן את הנסיבות, ערך חוות דעת,

ולבקשת הבוררים הנכבדים אף עדכן את חוות דעתו וחידד את אותן מקורות שהיו ראויים לחידוד."

ותק לנושא הפנסיה:

ז. חישוב הוותק של התובע נערך על ידי מדור דמי העזיבה של התנועה הקיבוצית, בהסתמך על כללי העזיבה שהיו בתוקף במועד העזיבה - כללים בדבר זכויות חבר המוצא מהקיבוץ או יוצא מהקיבוץ.

מנין הוותק הוא מתאריך קבלה למועמדות בקיבוץ עין גב ביום 01.09.1992 ועד תאריך 31.12.2020, בניכוי תקופות שאינן באות בחשבון במניין הוותק הנייל ממועד שינוי הסיווג 30.06.2010 עד מועד העזיבה 31.12.2020. כמו כן, צורף אישור רשם האגודות השיתופיות על שינוי הסיווג מיום 6.02.2012. יום השינוי נקבע בסעיף 48 (ח) לתקנון האגודה ב- 16.06.2010 (נספח ו').

תשלומים בגין פירות נכסים:

ח. ביוני 2010, חדל הקיבוץ להיות קיבוץ שיתופי. שונה התקנון ואושרה חוברת השינוי. עם החלת מודל שינוי, הוקנו לחברים זכויות לחלוקת פירות נכסים יצרניים של הקיבוץ, חלוקת דיבידנד, רווחים וכדומה.

ט. לדברי הקיבוץ, על פי סעיף 2 לתקנות האגודות השיתופיות (שיוך אמצעי יצור בקיבוץ מחדש) התשס"ו-2005, סעיף 44 (ו)(ב)5 לתקנון הקיבוץ, וסעיף 25 (6) בפרק ו' להסדר חלוקת פירות הנכסים בחוברת השינוי נספח ז' משנת 2010, יש לקזז זכויות אלה מדמי העזיבה, ורק אם תישאר יתרה במסגרת הסדר זה, היא תחולק באותו אופן ובאותם תנאים כמו לשאר החברים.

י. לפיכך קובע הקיבוץ, כי אין כפל זכויות. כלומר, גם זכות לפירות נכסים וגם לדמי עזיבה. הזכות היא לקבל את הגבוהה מבניהן. לכן ניתן לקזז את הסכומים, כמקובל כבר במסגרת ההסדר.

יא. הוותק לעניין הזכות לפירות נכסים - על פי החלטת המועצה מיום 18.1.2008, באשר לוותק של החבר אשר עבר מקיבוץ אחר, הוחלט להכיר במחצית שנות הוותק שנצבר על ידי החבר כחבר בקיבוצו הקודם, ולצרפן לשנות הוותק שנצברו בעין גב.

יב. על פי דיווח יהודית צמיר, מזכירת קיבוץ מפלסים, הרי שלאחר קיזוז תקופת השירות הצבאי של התובע, תקופת השליחות וניתוק כלכלי, אזי ותק החבר בקיבוץ מפלסים הוא 8 שנים. והתובע זוכה, על פי החלטות קיבוץ עין גב ב-4 שנים. לפיכך, נקבע כי התובע זכאי לסך של 148,415 ₪ (ראה נספח י' לתצהירה של תקווה נווה מטעם הקיבוץ).

4. זכויות עתידיות שנצברו על שם התובע:

4.1 לתובע זכויות עתידיות שנצברו על שמו במהלך שנות חברותו ועד מועד שינוי סיווג הקיבוץ, הן מתשלומים שביצע הקיבוץ על שמו והן מהפקדות שלו ושל מעסיקו בהיותו "עובד חוץ" בתקופת השותפות.

4.1.1 בקרן הפנסיה עתודות הוותיקה מסלול קבוצה, נצברה לתובע מהפקדות הקיבוץ קצבה על סך 1,393 ₪.

4.1.2 בחברת הביטוח "מגדל" בקרן הפנסיה מגדל מקפת, נצברה לתובע במהלך עבודתו עד 6/2020, קצבה על סך 1,194 ₪.

- 4.1.3 סה"כ זכויות פיננסיות שנצברו על שם התובע 2,587 ₪.
- 4.2 הקיבוץ פנה לתובע בבקשה להציג אסמכתאות על זכויותיו בקרן מגדל מקפת ולא נענה, לכן פנה הקיבוץ לאקטואר, חכים אילן, מסוכנות משקי-טנא. ולפיכך, ערך הפדיון של הצבירה בקרן הפנסיה עתודות הוותיקה הוא 183,183 ₪, ערך הפדיון של צבירת הפנסיה במגדל מקפת הוא 177,584 ₪.
- 4.3 לטענת הקיבוץ, זכויותיו של התובע לעניין הפנסיה מחושבות על פי תקנות האגודות השיתופיות כללי העזיבה ועל פי תקנון קיבוץ עין גב, והן מסתכמות בסך של 1,750 ₪ קצבה חודשית, וביתרת זכות עתידית עודפת שערכה במונחי קצבה חודשית, הוא בסך של 837 ₪ ובמונחי היוון 124,487 ₪.
5. חוב החבר לקיבוץ:
- לדברי הנתבע קיימת לחבר זכות בסך 91,529 ₪. חלף דמי העזיבה וקיימת לו חובה בסך של 124,484 ₪, בגין קצבה. ולכן בנסיבות אלה, חייב התובע לקיבוץ סך של 32,955 ₪.

לאחר שעיינו עיין היטב בכל פרוטוקולי הדיון, החומר הרב שצורף לפתבי התביעה
ההגנה וטענות הצדדים בתצהירים שצורפו, הננו קובעים מדלקמן:

6. הננו דוחים את טענות התובע, בנושא צירוף מסמכים, אשר ביקש לצרף במהלך חקירת המומחה מטעם הבוררים, וגם בתצהיר התובע שהוגש בסיום ההתדיינות. כן, איננו מקבלים את החומר שביקש ב"כ הנתבע לצרף לתגובות והפניות של התובע. החומר שעומד לרשותנו, הינו חומר מקיף וכולל כל החומרים והמסמכים שניסו הצדדים לצרף במועד מאוחר יותר, אין אנו מקבלים, ומתליטים להתעלם מהם. בוררות בה חל הדין המהותי ולא חלים דיני הראיות והפרוצדורה, עדיין על הצדדים להקפיד על הוראות ההגיונות ולא לצרף מסמכים, אלא רק בשלב של הגשת כתב התביעה וכתב ההגנה, או מקום בו ניתנה החלטה המתירה זאת.
7. כמו כן, ראינו לדחות טענת התובע בפני השמאי בהתייחסותו לדו"ח ובתצהירו, לפיה: "לא ניתן להתעלם העובדה שהבורר נוטה בכל פעם לנסות ולמנוע ממני מלפתח או להציג הוכחות, בנוסף- הבורר מוסיף הערות בכל פעם שכל מטרתן לפגוע בזכותי... אינני רוצה לבקש את פסילת הבוררות בשלב זה, על כן אני מצהיר כי לא נתתי הסכמתי לכל הכתבה מצד הבורר, לא נתתי הסכמתי לכל הפרשנות שסותרת את הוראות החוק ואני נותן אמוני בבוררים שראו שיש צד פוגע ויש צד נפגע, שזכויותיו נפגעו והפגיעה בו היא קשה" עלינו לומר, כי דברים אלה ומוטב שלא, היו נאמרים, בשלב סופי של ההתדיינות לאחר שהוגשו הראיות ביום 10.05.2024, הננו דוחים מכל וכל.

החלטתנו מתבססת על הראיות שהוגשו. כאמור, לא היה מקום להגישם בעת החקירה הנגדית של המומחה ולאחריה. טוב היה עושה התובע אילו הגישם למומחה טרם חקירתו הנגדית.

8. תשלום בגין נכס- בית המגורים:

8.1 על פי החלטתנו, מונה שמאי מטעם הבוררים מר הדר מרום, שמאות מקרקעין ויעוץ בע"מ, שמאי מומחה ומוכר מאזור הצפון המתמצא בשמאות ובמיוחד בקיבוצים.

8.2 השמאי נתן ביום 23.01.2024, חוות דעת מומחה ביחס לגוש 15116 חלקה 2 (בחלק), מגרש מספר 160, בקיבוץ עין גב שהועברה לצדדים.

8.3 ביום 01.05.2024, התקיימה חקירת הצדדים על ידי השמאי.

8.4 בהמשך להחלטתנו מיום 06.05.2024 והגשת תצהירים על ידי הצדדים, ביקשנו מהשמאי לעדכן את חוות דעתו, ולפרט את חוות דעתו על הנכס "בחלופת באגודה", שבה בחר הקיבוץ בנושא השיוך, ולא שווי "חלופת השיוך" שהקיבוץ לא בחר בה.

8.5 ביום 31.07.2024, החלטנו להעביר את חוות הדעת המעודכנת של השמאי לצדדים כולל מכתב הלוואי.

8.6 חוות הדעת המעודכנת קבעה, ששווי זכויות החבר בחלופת האגודה הינו 1,250,000 ₪ (מיליון ומתאיים וחמישים אלף שקלים חדשים).

8.7 ב"כ התובע לא התייחס לחוות הדעת של השמאי, אלא הציע שהנכס יימכר למרבה במחיר על ידי הקיבוץ, ומרשו יקבל 2,000,000 ₪ (שני מיליון שקלים חדשים), מתוך תמורת המכירה.

8.8 יש לקבל את התייחסותו של ב"כ האגודה לפיה, אין מקום לאחר קבלת חוות הדעת הסופית של השמאי לנהל מחדש דו שית. השמאי ערך חוות דעתו, חידד אותה בנקודות שהיו ראויות לחידוד, ועדכן אותה.

8.9 לפיכך, הננו פוסקים כי התובע זכאי לקבל מהאגודה סך של 1,250,000 ₪, (מיליון ומאתיים וחמישים אלף שקלים) עבור בית המגורים, בדיוק כפי שקבע השמאי.

9. ותק לנושא- הפנסיה:

9.1 ותק של התובע לנושא הפנסיה יתוקן, ותוסף שנת ותק אחת. על פי מכתב קיבוץ מפלסים מיום 17.01.2003, ותק החבר לצורך חישובי הוותק לפנסיה היה מ-1990 ועד 1992. דהיינו ותק של שנתיים.

9.2 הננו קובעים, כי אין תוקף להחלטת מועצת קיבוץ עין גב מיום 18.01.2008, לפיה הקיבוץ מכיר רק במחצית משנות הוותק שנצבר על ידי התובע בקיבוצו הקודם. מדובר בהחלטה מאוחרת ליום שבו התובע עבר לקיבוץ עין גב, ולא ניתן להחילה רטרואקטיבית על פי הוראת מועצת הנתבע שהתקבלה 16 שנים לאחר המעבר.

- 9.3 התובע זכאי לקבל פנסיה, בהתאם לקבוע בתקנות האגודות השיתופיות ערבות הדדית בקיבוץ מתחדש, תשס"ו-2005 (להלן: "תקנות הערבות"). הוותק הפנסיוני יהיה כהגדרתו בתוספת הראשונה לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג-1973 גם מעבר לסכום הגמלה הפנסיונית הקבועה בתקנות, וזאת מכוח החלטת הקיבוץ, שהייתה תקפה במועד הפסקת חברותו של התובע בקיבוץ, גמלה פנסיונית שעלתה באותה עת על סכום הגמלה הפנסיונית הקבועה בתקנות הערבות ובאותם אחוזים שעלתה הגמלה הפנסיונית ששילם הקיבוץ לחבריו ביום הפסקת חברות התובע.
- 9.4 נדגיש, כי הקיבוץ רשאי לנכות מהסכומים הקבועים בסעיף 3 (א) לתקנות הערבות, כל סכום שנצבר על שם החבר או שהוא זכאי לו, או שהוא מקבל כגמלה, או כתשלום אחר בעל אופי פנסיוני כאמור בתקנה 3 (ד) לתקנות הערבות.
- 9.5 לעניינו, הקיבוץ רשאי לנכות את הסכומים שנצברו על שם התובע, בקרן הפנסיה עתידית הוותיקה מסלול קבוצה, שנצברה לתובע מהפקדות הקיבוץ. קצבה שחושבה, על פי הנתבע העומדת על סך של 1,393 ₪, וכן הכספים שנצברו לתובע במהלך עבודתו עד 6/2010 בקרן הפנסיה מגדל מקפת בסך 1,149 ₪, (גם אם החבר משך כספים מקופות אלו).
10. תשלום בגין פירות הנכסים:
- 10.1 אין מחלוקת בין הצדדים, כי חלקו של החבר בגין תשלום על פירות הנכסים עמד על 148,415 ₪.
- 10.2 החבר קיבל על חשבון התשלום בגין פירות הנכסים תשלומים שונים.
- 10.3 המחלוקת בין הצדדים בנושא זה, הינה האם זכאי החבר לקבל את השלמת הכספים בהתאם להחלטות הנתבע, או שיש לקזז סכומים שלא שולמו מזכאותו לקבל דמי עזיבה.
- 10.4 הננו קובעים, כי החבר אינו זכאי לקבל כל תשלום בגין דמי עזיבה, לאור העובדה כי קיבל תשלום עבור בית מגוריו, וזאת בהתאם לקבוע בתקנות האגודה השיתופית (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005, סעיף 5 הקובע, כי שיוך דירות יהיה על חשבון דמי העזיבה.
- 10.5 השאלה היא, האם יכול הקיבוץ לקזז גם את התשלום בגין פירות הנכסים מהתשלומים לו זכאי החבר, קיזוז כפול. גם משיוך הדירה וגם מתשלום עבור פירות. תשובתנו לכך שלילית, ניתן לקזז רק פעם אחת.
- 10.6 יתרה מכך, בתקנות האגודות השיתופיות (שיוך אמצעי ייצור בקיבוץ מתחדש) תשס"ו-2005 (להלן: "תקנות השיוך"), אמנם נקבע בסעיף 2, כי שיוך אמצעי

היצור יהיה על חשבון דמי העזיבה להם זכאי החבר, אמצעי היצור מוגדרים בתקנות אלה כדלקמן:

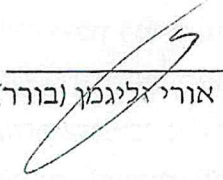
"אמצעי היצור" – נכסים יצרניים של הקיבוץ, למעט קרקע, מים ומכסות ייצור.

10.7 איננו מקבלים את פרשנות האגודה והחלטותיה, לפיהם ניתן לקוז מהתשלום לו זכאי התובע, את התשלום עבור פירות נכסים. אין מדובר בשיוך אמצעי יצור, אלא רק בתשלום בגין, פירות נכסים, שאינם אמצעי ייצור ולא נכללים כלל בתקנות השיוך. לפיכך, זכאי החבר לקבל את המשך התשלומים בגין פירות הנכסים בהתאם להחלטת האגודה לשאר חבריה.

11. לסיכום:

- 11.1 החבר יקבל מהקיבוץ סך של 1,250,000 ₪ בגין נכס המגורים, וזאת בתוך 30 יום מיום קבלת פסק בוררות זה, בתוספת הפרשי ריבית והצמדה ממועד מתן תוות הדעת המשלימה של השמאי שמונה על ידי הבוררים ועד למועד התשלום בפועל.
- 11.2 החבר זכאי לתוספת שנת ותק לנושא הפנסיה כאמור, בכפוף לאמור בסעיף 9.1 לפסק דינו.
- 11.3 החבר זכאי להמשיך ולקבל את התשלומים עבור פירות נכסים בצירוף ריבית והצמדה כחוק על כל תשלום שטרם שולם והגיע מועדו.
- 11.4 הנתבע יישא בהוצאות התובע בגין בוררות זו בסך של 15,000 ₪ בצירוף ריבית והצמדה כחוק, מיום פסק דינו ועד ליום התשלום בפועל לתובע.
- 11.5 פסק דינו יועבר לצדדים, רק לאחר שישלמו את יתרת שכר טרחתנו לפי חשבונות שהועברו לצדדים.

ניתן היום, י"ד אב תשפ"ד, 18 באוגוסט 2024.

אורי אליגמן (בורר)

נחמה מונקין (בוררת)